

Fletorja e Klerit Katolik

të Shqypnis

PERMAJTJA E LANDËS

Akte të Selis Shëjte:

Acta Pii PP. XI: Constitutio Ap. de Jubilæo fage 33

*S. Poenitentaria Ap.: Dubio de Privilegio sacerdotibus
concesso* » 38

*Pontificium Opus a Propagatione fidei: condiciones ad lu-
crandum Jubilæum* » 39

Akte të Djeçezeve:

*Leter e Arqipeshkvit të Shkoders e e Ipeshkrëve të Pultit,
të Lezhes e të Sapës mbi Jubilé* 40

*Leter e Arqipeshkvit të Shkoders per të shumuemit e
xhakojve* » 41

Akte Civile:

Vendime mbi martesën » 46

Historija e djeçezeve të Shqypnis (Vijim) 47

Shoqnija e Sh. Jozefit 48

SHKODER

Shtypshkroja e Zojtes se Paparyene

1929

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)

Fletorja e Klerit Katolik

== TË SHQYPNËS ==

AKTE TË SELËS SHËJTE

ACTA PII PP. XI

CONSTITUTIO APOSTOLICA

Iubilaeum universale extra ordinem indicitur ad totum
annum MDCCCXXIX

PIUS EPISCOPUS

SERVUS SERVORUM DEI

AD PERPETUAM REI MEMORIAM

Auspicientibus Nobis singulari Dei benedictio annum a suscepto sacerdotio quinquagesimum, communi omnium Patri nihil fuit, nihil esse poterat optatius, quam ut una Nobiscum filii universi, coniunctis animis precibusque, Deo grates agent ab eoque opem implorarent tum Nobismet ipsis, tum contriditae Nobis Ecclesiae tot malis periculisque circumventae opportunam; qua quidem ope muniti, et ad christianam amplificandam augendamque Fidem et ad vitam sanctius instituendam — quod in vero potissimum spectamus — omnes erigerentur.

Iucundissima praeiur, eademque eo incundior quo fuit promptior atque alacrior, mirifica illa accidit consensio, qua boni omnes eiusmodi eventum Nobis gratulantes, precibus per hos ipsos ineuntis anni dies privatim publice Deo tribitis et votis laetisque ominibus ad Nos undique delatis celebrare aggressi sunt. Tantus enim ac tam

subitus animorum motus id nimirum luculentissime comprobatur, piissimae sobolis esse, ut cum aegritudines ac molestias tum laetitiam gaudiunque participet Patris, ob illam quandam veluti necessitudinem, qua tota domestici ipsius convictus societas continetur ac regitur. Lex enim est caritatis praecipua, ut haec non tam verbis quam factis demonstratur, quae quidem facta eiusmodi sint, ut in mutua quadam communione bonorum posita esse videantur.

Eadem vero lege Nos tam arcte adstringimur, ut cum filiis Nostris carissimis, pro facultate, bona participemus Nostra, eosdemque in Nostrorum communionem gaudiorum ita vocemus, ut propositis caelestium munerum thesauris, quorum est in Nostra potestate dispensatio, privatam Patris laetitiam communibus filiorum gaudiis atque utilitatibus cumulemus.

Quapropter, decessorum Nostrorum, in primisque Leonis XIII, vestigiis insistentes illud consilium inivimus, ut alterum annum sacrum extra ordinem, in Jubilaei universalis modum — qui vertente anno, idest ad plenum Decembrem mensem, contineretur — toto christiano orbi indicemus. Iamvero largius paterna liberalitate reserati, per totum hoc temporis spatium, Ecclesiae fontibus, vehementer confidimus, christifideles omnes iam nunc alacrius libentiusque iis salutis praesidiis sic usuros, ut mores privati ac publici emendantur, fidei vigor confirmetur pietatisque ardor excitetur. Etenim, si precandi studium, quod saepe, vel nuper, commendavimus, in christiano populo acrius incendatur, nullum Nobis Ecclesiaeque validius adiumentum gravissimis hisce potissimum reipublicae christianae temporibus obtingere poterit. Eo ipso igitur, quo f. r. decessor Noster Leo XIII, consilio permoti eademque spe ducti, Nos quoque sacrum Jubilaeum indicimus «monendis cohortandisque quotquot sua est cordi salus, ut colligant paulisper sese, et demersas in terram cogitationes ad meliora traducant; quod non privatis solum, sed toti futurum est reipublicae salutare, propterea quod quantum singuli profecerint in animi perfectione sui, tantumdem honestatis ac virtutis ad vitam moresque publicos accedet». Cum autem huc sacer annus spectet, ut laeta fidei incrementa in populo foveantur moresque ad evangelicam legem rite componantur, videtur praeterea diei illius recordatio, quo die sacerdotali potestate aucti sumus, eos omnes, quotquot hac eadem potestate honestantur, commonere vehementius, ut vitam totam ad tanti ordinis dignitatem religiosius in dies sanctiusque conforment. Ex quo multiplex Jubilaei fructu, qui in singulos cives et in societatem humanam manabit, illam denique profecturam

esse confidimus, quam quaerimus, pacis Christi absolutam perfectamque in Regno Christi instaurationem.

Itaque de omnipotentis Dei misericordia, ac beatorum Apostolorum Petri et Pauli auctoritate confisi, ex illa ligandi atque solvendi potestate, quam Nobis Dominus licet indignis contulit, ad provehenda fidei incrementa, morum emendationem et potissimum cleri sanctimoniam, universis et singulis utriusque sexus christifidelibus plenissimam peccatorum omnium indulgentiam ad generalis Jubilaei modum concedimus, ab hoc die usque ad plenum mensem Decembrem vertentis anni lucrandam, ita quidem ut sequitur:

I. Incolae et advenae intra ambitum existentes dioecesis Romae:

1.º Sive eodem die, sive diversis diebus bis visitent Basilicas Lateranensem SS.mi Salvatoris, Vaticanam S. Petri Ap. et Liberianam S. Mariae Maioris; ibique devotas preces per aliquod temporis spatium effundant ad mentem Summi Pontificis superius propositam ac generatim pro conversione peccatorum, extirpatione haeresum ac schismatum, pro pace et concordia omnium principum, unde facilius consequentur exaltatio, prosperitas et libertas Ecclesiae catholicae eiusque Capituli, Vicarii Iesu Christi.

Quod, si vel nimia locorum distantia, vel alio iusto impedimento, incolis praesertim suburbii ad memoratas Basilicas difficilis sit aditus, concedimus ut confessarii singulis permittant accessum ad aliam parochialem ecclesiam oratoriumve publicum, ubi Missae Sacrificium celebrari consueverit, ad easdem visitationes singuliter complendas.

2.º Duobus diebus, praeter illos in quibus ieiunium et abstinentia ex praecepto obligant, ieiunent cum abstinentia ad normam canonum Codicis iuris canonici.

3.º Confessionem sacramentalem pie instituant, in qua a peccatis absolvantur, praeter confessionem annuam praecepto communi iniunctam; ac sancta Eucharistiae communione pie reficiantur, praeter communionem paschalem.

4.º Tandem aliquam elemosynam pro sua quaque facultate et pietate, audito confessarii consilio, in aliquod opus pium elargiantur; praecipue Opus Propagationis et Conservationis fidei commendamus.

II. Extra Romanam dioecesim, ubi terrarum praescribimus duas visitationes, vel eodem die vel diversis diebus, pie peragendas in tribus ecclesiis vel oratoriis publicis, in quibus Missa saltem celebrari soleat, quae a loci Ordinario vel ex ipsius mandato assignanda

erunt; quod si tot templa alicubi non habeantur, tres visitationes in duobus, aut sex in uno peragantur. Praeterea cetera superius recensita opera a singulis accurate perficienda sunt.

III. Pro iis qui sive Romae, sive ubique collegialiter seu *pro-
cessionaliter*, ut aiunt, duce parcho aliove designato sacerdote, visitationes instituere velint, Ordinarius poterit visitationes prudenti suo arbitrio etiam ad minorem numerum reducere.

IV. Visitations possint peragi partim in una dioecesi et partim in alia; et in eadem dioecesi partim in uno loco, partim in alio; in templis tamen pro unoquoque loco legitime assignatis.

V. Fideles, qui fuerint quavis iusta et rationabili causa impediti quominus vel aliquod ex recensitis operibus vel etiam omnia rite compleant, confessarii poterunt dispensare, opera praescripta in aliquod aliud opus commutando.

VI. Religiosi omnes et quotquot hoc nomine veniunt in parte secunda libri secundi Codicis iuris canonici dispensari possunt tum singillatim tum collegialiter a suis immediatis Superioribus, commutatis operibus praescriptis in alia, quae tamen non sint sub praeepto debita; Congregationes autem religiosae laicales ab eo sacerdote, qui regimen earum exercet in foro externo; atque, occurrente necessitate, singuli a proprio confessario.

Confessarii, per totum Jubilaei tempus, generatim sequantur, in absolvendo et dispensando, disciplinam a Codice iuris canonici novissime inductam.

Minime tamen suspendimus extraordinarias facultates utcumque delegatas, quibus forte iidem potiuntur. Sed praeterea has, quae sequuntur facultates ipsis concedimus hoc anno exercendas, intra limites iurisdictionis sive ordinariae sive delegatae, qua a suis Ordinariis instructi sint. Scilicet, sive Romae, sive alibi absolvere valeant poenitentes rite dispositos ab omnibus casibus vel ab homine vel a iure, sub censura vel sine censura utcumque reservatis, exceptis dumtaxat casibus cum violationis secreti Sancti Officii, tum specialissimo modo Summo Pontifici reservatis (cann. 2320, 2343, 2367 et 2369 Cod. I. C.), tum denique illis, pro quibus, vel post obtentam vi canonis 900 absolutionem, obligatio adhuc manet ad Sacram Poenitentiarum recurrendi et standi eius mandatis (cfr. Decretum Sacrae Poenitentiarum 16 Novembris 1928). Concedimus item singulis confessariis, ut supra approbatis, facultatem dispensandi ex

rationabili causa in votis privatis omnibus, etiam iuratis, iis tamen exceptis quae canone 1309 Sedi Apostolicae reservantur, exceptoque voto acceptato a tertio, cui dispensatio proinde detrimento esset, nisi ipse iuri suo cesserit. Vota quoque poenalia commutari poterunt sed in opus tantummodo quod aequae efficaciter a peccato retrahat.

Facultates huiusmodi absolvendi vel dispensandi illis solis applicari possunt, quibus sincerus est animus lucrandi Jubilaeum atque opera praescripta vel commutata adimplendi. Si tamen iidem fideles, applicatione iam obtenta, rationabili impedimento prohibeatur quominus cetera perficiant, benigne statuimus, acceptam applicationem fore item valituram.

Iisdem porro facultatibus confessarii utantur in solo foro conscientiae etiam extra sacramentali, nisi, ut patet, agatur de peccato sacramentaliter absolvendo.

Qui aliqua censura fuerint nominatim affecti vel uti tales publice renuntiati nequeunt tamdiu frui beneficio Jubilaei, quandiu in foro externo non satisfecerint prout de iure. Si tamen contumaciam in foro interno sincere deposuerint et rite dispositos sese ostenderint, poterunt, remoto scandalo, in foro sacramentali interim absolvi ad finem dumtaxat lucrandi Jubilaeum cum onere quam primum se subiiciendi etiam in foro externo ad tramitem iuris.

Jubilaeum, quod attinet ad plenariam indulgentiam sibi vel animabus purgatorii applicandam, bis aut pluries acquiri potest, iniuncta opera bis aut pluries iterando; sed tum tantummodo, cum Jubilaeum prima vice acquiritur, confessarii non possunt, etiam pluries, facultate absolvendi a censuris et a casibus reservatis, commutandi vel dispensandi cum eodem poenitente qui nondum omnia opera iniuncta adimpleverit.

Vertente Jubilaei anno, nullatenus cessant indulgentiae alias concessae pro operibus distinctis ab operibus Jubilaeo lucrando praescriptis. Imo benigne concedimus, ad augmentum cotidie magis precandi spiritum, ut omnes fideles, per huius anni spatium, lucrari possint indulgentiam septem annorum totidemque quadragenarum, quoties coram divino Eucharistiae Sacramento, vel clauso Tabernaculo, pias preces aliquandiu ad mentem Summi Pontificis effuderint idque firmis indulgentiis pro eodem opere prius concessis. Qui autem singulis diebus se integram hebdomadam hanc piam visitationem peregerint, indulgentiam plenariam iustitiae conditionibus acquirere possint. Praeterea, ad fovendam toto hoc anno cleri in sacro litando pietatem, singulis sacerdotibus tribuimus, fruendum usque ad diem

XXXI mensis Decembris huius anni, privilegium personale, cuius vi indulgentiam plenariam quotidie possint, Missae sacrificium celebrando, uni animae in Purgatorio detentae applicare.

Ut autem Litterae hae Nostrae ad fidelium omnium notitiam facilius perveniant, volumus earum exemplis etiam impressis, manu tamen alicuius notarii publici subscriptis ac sigillo alicuius personae in ecclesiastica auctoritate constitutae munitis, eadem prorsus fides adhibeatur, quae ipsis praesentibus adhiberetur, si forent exhibitae vel ostensae.

Nulli igitur hominum liceat hanc paginam Nostrae indictionis, promulgationis, concessionis et voluntatis infringere, vel ei ausu temerario contrajre. Si quis autem hoc attentare praesumpserit, indignationem omnipotentis Dei ac beatorum Petri et Pauli Apostolorum eius se noverit incursurum.

Datum Romae apud S. Petrum, die VI mensis Ianuarii, in festo Epiphaniae Domini, anno millesimo nongentesimo vicesimo nono, Pontificatus Nostri septimo.

FR. ANDREAS CARD. FRÜHWIRTH,
Cancellarius S. R. E.

LAURENTIUS CARD. LAURI,
Poenitentarius Maior.

Joseph Wilpert, Decanus Coll. Proton. Apostolicorum.
Dominicus Jorio, Protonotarius Apostolicus.

SACRA POENITENTIARIA APOSTOLICA

Dubium

de Privilegio sacerdotibus concesso in Constitutione Apostolica „Auspicantibus Nobis“

Sacrae Poenitentiariae Apostolicae sequens dubium pro opportuna solutione exhibitum fuit:

„Utrum privilegium personale, hoc anno jubilarum in Constitutione Apostolica „Auspicantibus Nobis“, sacerdotibus concessum, sit consuetum personale privilegium altaris, vi cuius sacerdotes, pro defuncto celebrantes, indulgentiam plenariam acquirere et applicare valeant animae pro qua missam celebrant; vel potius ita intelligi-

dum sit ut sacerdotes, Sacrum litantes, in quolibet Missae Sacrificio plenariam Indulgentiam lucrari et applicare possint, independenter a Missae applicatione, uni animae, in Purgatorio detentae, ab ipsis ad libitum designatae.“

Et Sacra Poenitentiaria Apostolica re mature perpensa, respondendum censuit:

„Negative ad primam partem, affirmative ad secundam.“

Facta autem de praemissis relatione Ss.mo D. N. Pio Divina Providentia Pp. XI, ab infrascripto Regente eiusdem Sacri Tribunalis, in Audientia diei 1 Martii 1929, idem Ssmus Dominus responsum Sacrae Poenitentiariae benigne adprobavit, confirmavit et publici iuris fieri mandavit.

Datum Romae, ex Sacra Poenitentiaria Apostolica, die 8 Martii 1929.

L. ✠ S.

S. LUZIO, Regens.
A. Anelli, Substitutus.

PONTIFICIUM OPUS A PROPAGATIONE FIDEI CONSILIUM SUPERIUS GENERALE

Conditiones a Sodalibus Pontificii Operis implendae ad lucrandum Iubilaeum extra ordinem pro anno 1929

In Constitutione Apostolica *Auspicantibus nobis*, qua Sanctissimus Dominus Noster Pius divina Providentia Papa XI Iubilaeum universale extra ordinem indixit ad totum annum 1929, in capite I haec leguntur:

«4º Tandem aliquam elemosynam pro sua quaque facultate et pietate, audito confessarii consilio, in aliquod opus pium elargiantur; praecipue Opus Propagationis et Praeservationis fidei commendamus».

Proposito dubio: utrum, ad lucrandum Iubilaeum, sodales Pontificii Operis a Propagatione Fidei contenti esse possint annua stipe inscriptionis, an, praeter opem inscriptionis, elargiri debeant specialem elemosynam a stipe inscriptionis distinctam:

E. mus Card. Praefectus de Propaganda Fide, die 26 februarii 1929 rescripsit:

Ad primam partem: *Negative.*

Ad alteram partem: *Affirmative*, videlicet sodales Pontificii Operis a Propagatione Fidei, ad lucrandum Iubilaeum, praeter stipem inscriptionis, specialem eleemosynam largiri debere.

Nullum praeterea dubium, quin in commate Constitutionis Apostolicae, quod supra retulimus, *Opus a Propagatione Fidei* sit, praecise et determinate, ipsum Pontificium Opus quod Motuproprio *Romanorum Pontificum* (3 maii 1922) Pius XI Lugduno Romam transtulit, ut « Pontificale fieret instrumentum stipibum fidelium ad usum Missionum universarum colligendis ».

Ut vero christifideles omnes aliquo modo respondere possint novae huic liberalitati et praedilectioni Pii XI erga Opus Suum, « quod inter alia in commodum Missionum instituta primum locum obtinet » (Statuta Generalia Motuproprio *Romanorum Pontificum* adnexa) durante anno iubilar, quinquagesimo a suscepto sacerdotio Summi Pontificis feliciter regnantis, Consilia Nationalia omnium zelum et amorem in Missiones excitent et praecipue dilatent, quoad fieri potuerit, Pontificium Opus a Propagatione Fidei illudque confirmant.

Romae, die 26 ianuarii 1929.

ALOISIUS DRAGO,
Secretarius Generalis.

AKTE TË DIEÇEZEVE

MESHTARVE TË NDERUESHEM E POPULLIT TË DASHTUN
T' ARKIDIEÇEZIT TË SHKODRES, E TË DIEÇEZEVE
TË PULTIT, TË LEZHËS, E TË SAPËS,
SHËNDET E BEKIM PREJ ZOTIT

Vllazen të nderueshem, Bi të dashtun!

Me 20 të dhjetorit të kësaj vjetë Shëjti Atë Papë Pio i XI, i cilli është tuj drejtue aq lumnisht nder dit t'ona Kishen katolike, mbushë pësëdhjetë vjetat qi per të paren herë ja kushtoj të neltit Zot flin e hyjnueshme të shëjtes Meshë.

Per ket rasë fort të gzueshme per zëmren e Baris të Pergjithshem kshtenimi mbarë â lkundë; e nder gjith vëndet e botës katolike të kshtënët e mirë gjakojnë me ja tfaqë botnisht të Madhnueshmit

Babë gzimin e zëmrave të veta, dashtnín e vertetë, e nderimin mâ të nëltë; e dita me ditë i dergohen shkresa pergzimit e urime të flakta, si per të ngiatunit e të çmueshmes jetës së Tí, si per të mbaren e lulzimin e Shëjtes Kishë.

E Shëjti Atë Papë tuj dashtë me ja shperblye Birve të vet dashtnín qi po i diftojnë, e per me bâ mâ të plotë gzimin e zëmrave të tyne, mbas shembullit të tjerve Papë, ka çilë vizarin e hireve të Kishës, e tuj shpallë vjeten shëjte të jashtazakonshme, ka dá popullit të kshtënë ndjesen e plotë, e cilla mbas do qyshkeve të caktueme mundet m' u fitue mâ shum se një herë mbrënda ksajë vjetë.

Se shka është ndjesa e plotë duhet t' a dijn se i cilli i kshtënë; është të falunit i atí ndeshkimit të perkohshem, i cilli do të lahet per mkate të shlyeme kah faji, e qi i epet prej Kishes shëjte të kshtënve në sý të meritimeve të Jezu Krishtit, të Zojës Bekueme e të Shëjtnave. Sepsë, si na mson feja shëjte, shperblimet qi ja bâni Hyjnís së Tenzot i amlí Shelbues kjene aq të plota e të pa masë, sa jo veç mbastojnë per me çue në vënd qellimet e Sakramendeve, por edhe teprojnë per me kënd dá nierzve me tjera mjete. E ktyne meritimeve të pa njehuna të lumit Jezu Krisht u pshteten edhe meritimet e Zojës së Bekueme e të sá Shëjtnave, të cillët me të mirat qi bâne, jo veç lâne detyrat qi vetë kishin ndej Zotin, por u tepruene edhe shum shperblime, të cillat i mbethën trashigim vizarit të Kishës katolike.

Gjith herë qi Shëjti Atë Papë çpallë vjeten shëjte ka në mënde do hire qi dishron të xiren prej aso ndjesë, e cakton qellimet per të cillat të kshtënët janë të detyruem me u lutun në ksi rasash. E kshtu ksajë herë është denjue me na çilë mënden e vet, tuj na porositë qi të lutena: 1. Per me ja dhanë Zoti Kishës shëjte një ndimë të posaçme nder kto kohë të vshtira qi tuj kanë; 2. Per me xjerrë hirin qi feja shëjte të hapet e të vritet ndor të gjith popujt e botës; 3. Qi nierzit të permirsohen mbas nimeve t' Unjillit shëjt; 4. Qi meshtarija katolike të vijnë per ditë e mâ fort tuj u rritë në shëjtní.

Sëndet qi lypen per me fitue ket ndjesë janë:

1. M' u rrife e m' u kungue per ket qellim; prandej nuk vijn per me fitue ndjesen e qytës shëjte rrifi e kungimi i Pashkve: o rrifi e kungimi qi të jenë të detyruem per tjera arsylene. Si rrifi si kungimi mundet m' u krye kë do, edhe jashta famullijet e diegezit.

2. Me njinue dy dit, jashta ditve t' urdhnueme. E kjo njinesë do të mbahet me at mnyrë që mbahet nder të prënde e të shtunde të krezhmeve. — Nuk është nevoja me i mbajtë të dyja ditët më një javë; por munden m' u dá njëna më njënen e tjetra më tjetren. — Edhë do vû oroe se kto dy njinesa si kah easija si kah cillsija e haes janë të detyruem me i mbajtë të gjith atà që duen me fitue ket ndjesë, edhë pse nuk i kan mbushë o i kan kalue vjetët që lypë ligja e Kishës për detyren e njineses; do me thanë që janë të detyruem me njinue dy herë si atà që nuk i kan mbushë 21 vjetë, si atà që kan kalue 60 vjetat. Mundet por rrfyesi atyne që nuk janë të zotët me njinue, me jau ndrrue njinesen me ndoj tjetër veper të divoçme.

3. M' u pjekë gjashtë herë nder kishna të shenjueme prej Ordinarit të Diegezit.

E kshut per gjytetin e Shkodres po dajmë që të bâhen dy të pjekuna në kishen e madhe, dy në kishen e Fretneve e dy në kishen e Jezuitve. E kto munden me u krye o më një ditë, o më shum dit si t' i bijnë mirë se të cillit.

Mâ teper, në kjoftë se Shoqninat e Kongregacionet dishrojnë me i bâ kto të pjekuna bashkarisht e me procesjon të përcjellun prej Drejtorit të vet, po ja u pakojmë numrin e të pjekunave, tuj e dá që të mbastojnë për to një e pjekun nder tri kishnat e emnueme

Për Diegeze tjera e për katunde të Shkodres jet detyra me u pjekë gjashtë herë në kishen e famullis; e si thame sipri, kto të pjekuna munden m' u krye o më një ditë, o më shum dit si të duen se i cilli.

4. Me u lutë si është mëndja e Shëjtit Atë Papë. Për me e krye ket detyrë mbaston me thanë se të cillen herë që të hihet në kishë, pësë At'yn, pësë Falemi Mbrí, e pësë Kjoftë lumní Atit...

5. Me dhanë një lmoshë për ndonjë veper të mirë, e sidomos për të Hapunit e Fës. Shëjti Atë Papë thotë në shkresën e vet që se i cilli mundet me dhanë shka të mbastojnë Zëmra; por është e ditun se ndoj ndryshim do të jët ndermjet të pasunit e të pa pasunit. Për me qetsue se i cilli shpirtin bân mirë m' u kshillue për ket çashtje me rrfyesin e vet. E meshtarët t' a dijnë se lëmosha që epet në ket rasë për të Hapunit e fës nuk xën vëndin e asajë, të cillen janë të detyruem me e dhanë për ket qellim atà që janë shkruar në Vepren e të Hapunit të fës.

Prep rrfyesat do t' a dijnë se kohen e kësajë Ndjesë kan push-tede të posaçme për me sgidhë prej mkateve e prej censurave, për me lirue prej kushteve, e për me shndrrue mbas nevojët konditat e caktueme për të fituemit e kësajë Ndjesë të madhe.

Perjashtohen vetun tri rasa, të cillat permldihen në kto fjalë të Shkresës të Shëjtit Atë Papë: «*Exceptis dumtaxat casibus cum violatione secreti Sancti Officii, tum specialissimo modo Summo Pontifici reservatis... tum denique illis, pro quibus, vel post obtentam vi canonis 900 absolutionem, obligatio adhuc manet ad S. Poenitentiarium recurrendi et standi eius mandatis* (cfr. Decretum Sacrae Poenitentiarie 16 nov. 1928)».

Duhet mâ teper me dijt se Shëjti Atë Papë në ket rasë për deri në mbarimin e dhetorit të kësajë vjetë ju ká bâ meshtarve një nderë të posaçme; e kjo është që se i cilli meshtarë tuj thanë meshe shëjte fiton për ditë ndjesën e plotë, e cilla ká fuqi me librue një shpirt prej mundimeve të Burgatorit. E kjo ndjesë fitohet për ditë edhë pse mos të thohet mesha që është e shenjueme për të dekun, e edhë pse të thohet mesha për qellime tjera. Ndjesa është në vedi, e mundet meshtari me ja pshtetë atí shpirtit që të duen.

Është e ditun se kishte me këndë një mkat i madh simonijet me bâ me lypë kush për ket arsye një shperblim meshet më të randë se është caktue prej ligjes diegezane.

Po i njoftojme edhë të gjithëve se me të qallunit e kësajë vjetës shëjte nuk është ndalue të fituemit e ndjesës të plotë e të pjesëshme që rrjedhin prej veprave tjera të mira sikurse ndollë nder tjera vjetë shëjte të zakonshme. Por mâ teper simonijet munden m' u fitue edhë do ndjesa të reja, do me këndë, fitohet ndjesa e shtat vjetve e e shtat katerdhetsheve sá herë të lypët kush për Shëjtit Sakramënd ndoj grimë herë për si është mëndja e Shëjtit Atë Papë; kto ndjesa fitohen posë tjerave që deri tash Shëjtin Eten Papë ja kan pshtetë kti divozjonit. Atà mandej që për një javë rresht piquen për ditë në Shëjtin Sakramënd e luten si është mëndja e Shëjtit Atë Papë fitojnë ndjesën e plotë me konditat të zakonshme, do me thanë, si të rrfehen e të kungohen.

Po i porosish me e mbarim zotni famullitarët që të mundohen me një zellë të madh me e shfytë porallin të perfitojnë prej kësajë nderës së madhe që ka kë bâ Shëjti Atë Papë; që të ja shvillojnë sá mâ kja çës sëndet që lypët për me xjerrë frytin e plotë prej kësajë Ndjesë.

Tuj ju lutë të gjithve hietr më të kandshmet prej dores të Zotit po ju dergojmë bekimin barituer.

Shkoder 26 prillë 1929

† LAZRI Argjipeshkvi i Shkodres
 † FR. BERNARDINI Ipeshkvi i Pultit
 † LUIGJI Ipeshkvi i Lezhës e Administratori i Diegezit të Mirditës
 † ZEFI Ipeshkvi i Sapës

Leter e Argjipeshkvit të Shkoders per të shumuemit e xhakojve

MESHTARVE TË NDERUESHEM T' ARKIDIEÇEZIT TË SHKODRES

Per me krye detyren t' onë e per me i dhanë zëmer meshtarve q' me u xé sá má fort per të shumuemit e xhakojve, po botojmë në ket Fletore shkresen, q' permbi ket çashtje Na e ka dergue Shkelqesia e Tí Emz. Delegati Apostolik per urdhen të Kongregacionit Shëjt të Propagandes.

Eccellenza Ill.ma e Rev.ma

La Sacra Congregazione di Propaganda. anche dopo alcune mie osservazioni che notavano le difficoltà speciali dei nostri sacerdoti nell'effettuare ciò che il Codice prescrive (n. 1353) sulla cura che debbono avere per favorire le vocazioni sacerdotali, mi replicava in data del 19 novembre che: «è necessario fare appello allo zelo sacerdotale di questi buoni parroci e far loro comprendere che, dovendo pur fare qualche Carità e limosina, questa forma è per loro la preferibile sopra qualunque altra... Basterebbe che ciascun parroco ne educasse uno solo. E perchè un buon parroco non potrebbe prendere in casa sua un buon ragazzo che presentasse segni di vocazione ed educarlo bene insegnandogli la lingua materna ed il latino? Così si fa con ottimi risultati in altri paesi. Perchè non si può fare ciò in Albania? I genitori dei giovanetti poi, sapendo, che presso il parroco i loro figlioli trovano non zolo un po' di vitto, ma anche qualche ora d'insegnamento, buoni consigli ed avvertimenti, assistenza paterna ed affettuosa, li mandererebbero volentieri in canonica e farebbero più lietamente il sacrificio di privarsi del loro pic-

colo aiuto. Raccomando quindi nuovamente allo zelo della S. V. la introduzione costì di questo famigliare sistema di preparazione dei giovanetti al ministero sacerdotale».

Fin qui l'Eminentissimo Card. Prefetto, ed io, mentre compio il dovere di far conoscere questi vivi desideri della S. Congregazione, anguro ben di cuore che il suo venerando Clero entri ogni dì meglio in questa idea e mezzo di apostolato: e, come presso una pianta grande suole spuntare un'altra tenerella, così accanto al sacerdote s'inizi alla via del Santuario uno scelto fanciullo. Così risparmiandosi alcuni anni di Seminario, minori saranno le spese dell'Arcidiocesi e più numeroso il clero, la cui scarsezza è tanto lamentata da tutti.

Con profonda stima ed ossequio mi confermo

Di V. E. Ill.ma e Rev.ma

Um.mo servo

✠ G. B. DELLA PIETRA S. J.

D. Ap.

Edhë pse n' Arkidiegezin t' onë kena sot per sot fmí jo veg mjeft por edhë teper q' lypin me hì në rrugen e meshtarís, prep kshilli q' na nep Kongregacioni Shëjt i Propagandes është përnjimënd i vjefshem, mbasi në ket mnyrë pakohen shpenzimet per të mbajtunit e xhakojve, tuj u shkurtue vjetët e të ndejnit në Seminarë. As nuk është fort e vshtirë per me u vù në veprim; pse kush do nder famullitarë e ká aq zotsí si mëndjet e asunijet, sá me mbajtë per do kohë një fmí, e me ja dhanë meimet má të parat të giuhës amtare e latine. Veg mundet me ndë q', mbasi nuk kena mjete të mjaftueshme per me mbajtë një sasi të madhe xhakojve, ndokush prej ktyne fmive nuk kishte me mujtë me u shtí në Seminarë. Por prep mündi nuk kishte me kënë shpëtim, pse njeftiut e fitueme kishte me mujtë me i perorë per ndë tyre tjetër. Nejsë fundi do me thanë q' o m' ket mayrë o m' tjerë do të m'ndohena me bā gë mos per me shumë numrin e xhakojve. Es si na si diegezet tjera teper pak xhakojve per me bā bali nevojve të famullijave; aq má fort q' nder kto kohë kishte me u dashtë me i shpeshtue famullijat e me shtue fort e fort veprimin kishtarë. Sikurse e dini, Arkidiegezi jonë ka dhët xhakoj në Seminarë, e kater n' Itale. E mirë, vetëm ktyne të Shkodres, duhet ksajë Argjipeshkvi me ja u shtue dhëtmí Korota në vetë permbi bursat q' kan; posë gadi dhëtmí lirave q' lypen per tjeret jashta Shqipërisë. E kah do të da-

lin gjithky bekim të hollash? A thue ka me mbastue lëmosha e meshes së dytë që thonë dymdhet o tremdhet famullitarë nder të dila e të kreme? Jo për të sigurët. Prandej është nevojë e madhe që Zotni famullitarët t'a marrin në kujdes ket punë; t'a rrahin me shoqi shojnë, e të mundohen me sqyrtue mjetet më të vjefshmet për me i dalë kti qellimit. Do t'a mendojnë se Diegezi është edhe i tyne e jo vetun i Ipeshkvive; se edhe atë e kan detyren me e lodhë mendën e vet e me derdhë mundin sa më fort për lulzimin e fës shëjte n'atdhën t'onë.

✠ LAZRI Argjipeshkvi

AKTE CIVILE

Me leter qarkore që i kena çue gjith famullitarve ju kena bënë me dijt se kunora e martesës nuk do të bekohet prej meshtarit para se të kryhet sjellje civile prej zyrtarit të Shtetit; e ju kena thanë që mbasi kjo ligjë nuk e prishë gjendjen e sakramentit, si ajo e të shlyemit të kunorës, na e kena me detyrë me ju shtrë; për ndryshej giobitet randë meshtari. Që fjalët e Kodit: Tit. VII. kapit. III. Neni 152. „Para se të celebrimet martesë prej ofiqarit të gjendjes civile nuk mund të bëhen asnjë martesë fetare. Fetarët kundravajtës në këtë rast dënohen me ndeshkimet e caktueme në nenin 208 të kodit penal.“

Posë kësaj është mirë me ja njoftue popullit një konditë tjetër që lypë Kodi civil përmbi kodin e Kishës, e të cilles populli do të shtrohet, se ndryshej qeverija nuk ja pranon martesën. Kjo konditë vret përmbi moshën që lypet për me mujtë kush m'u martue.

Kodi i Kishës katolike kerkon që djali t'i kët mbushë gjashtëmdhet vjetat, e vajza katermdhetat; por porositë si punë të mirë me i ndëjë zakonet të vendit, në kjoftë se ky lypë një moshë më të shtfeme. Kodi civil i ri i Shqypnis lypë për djalin tetmdhet vjet të mbushuna, e për vajzën gjashtëmdhetë. Që fjalët e Kodit: Tit. VII. kapit. I. Neni 121. „Burri para se të mbushë moshën tetëmbëdhjetë dhe grueja gjashtëmbëdhjetë vjeç, nuk mundën me lidhë martesë.“

HISTORIA E DJEÇEZEVE TË SHQYPNIS

(Vijim, shif f. 12 e 26)

Argjipeshkvi e Shkodres

1. Më i pari nder Argjipeshkvi të Shkodres, të cillit i dihet emni është BASOJA, rreth vjetit 387. Të njoftunit e ti xiret prej letres që Shëjti Atë Papë Sirigi ja dergoj Anizit e tjerëve Ipeshkvi t'Illirjes: *Dilectissimis fratribus Anyzio et ceteris episcopis per Illiricum constitutis*; kështu dëftohet se Seneci, i cili kje më vonë Argjipeshkev i Shkodres, pat kënë dhanë Basos për shoq e bashksundues i kishës të Shkodres. Tuj kënë që kanuni i kishës nuk e pranon me sundue dy Ipeshkvi në një djeçez, duket se Ipeshkvi e Illirjes, nder të cillët njehet edhe ai i Shkodres, ju sullne Shëjtit Atë Papë Sirigit, e lypne prej ti që ta date çashtjen; por ky nuk është me dhanë farë gjyqit mbi ket punë e ju dha liri atyne Ipeshkvive që ta kputshin mbas dijes së vet. M'at leter këndohen këto fjalë: „*Legimus etiam et omnia percurramus vel de eo quod fratri nostro et Coepiscopo Basso in consortium regendae Ecclesiae datus est Senecio*.“

2. SENEJO në vjetë 431. Shi në ket vjetë u gjet në Konçilin e Efezit. Në rënd t'Ipeshkvive që u gjetne në mbledhjen e parë, këndojmë: *Senecione Chodronum*, e m'anesh, *Scodrensis*. Prandej dënimin e Nestorit e të gjithë dekretet e Konçilit i përkshkon: *Senecio Episcopus Chodrinae, aliter, Chodriensis civitatis subscripsi*. Mbas kti gadi për ndandëdhjet vjet nuk dihet emni i Barive që sunduene Kishën e Shkodres.

3. NDREU në vjetën 519.

Gjindet një leter e shkrueme prej ti në ket vjetë Shëjtit Atë Papë Hormisda, në të cillen në shkruhet me emen të provincës së së vet, *Praevalitanus*.

4. SHTJEFNI, vjetën 590.

Njifet prej letres që Shëjti Atë Papë Shë Gregori i Madh ja pat dergue Malkut, Ipeshkvi të Dalmacjes, asë të Delminit, që më vonë kje thirrë *Dumacensis*.

5. GJONI, vjetën 598.

Prej një shkrimesh që Shëjti Atë Papë Shë Gregori i Madh i pat drejtue shën Metropolitëve e Ipeshkvive, nder të cillët emnohet Argjipeshkvi i Durresit, do në date emni i kti Argjipeshkev, me këto fjalë: *Joannes Cremonensis Scodritanus, id est Scodritanus, seu Scodrensis*.

6. KOSTANCI, vjeten 601.

Edhe ky dihet prej letres që kti i pat drejtue Shëjti Atë Papë Shë Gregori i Madh, me ato fjalë: *Constantio Episcopo Scodritano*; në të cillen shkresë njifet e forcohet tagri metropolitani i Argjipeshkvive të Shkodres. Por me Kostancin mbaron rëndi i Argjipeshkvive të kti gjytet.

Kah vjeta 877 në Konçilin Delmitan kje naltue gjyteti i Djo-klës në shkallen e në tagret e Metropolis; e prandej Selija e Shkodres kje rrxue e bâ Ipeshkvnore; e kshtu i ndolli që t' u bâte bija e sajë, të cilles për sa kohë i pat kënë nanë. (Vijon)

SHOQNIJA E SH' JOZEFIT

ngrehun për me ndimue lterët e vorfen

RAPORTI I VJETIT 1928

<i>Të marruna</i>		<i>Shpenzime</i>	
Argjipeshkvi i Shkoders	K. 100	Stofë për Kishë për të goditunt e pjanetave të Katedrales	K. 37
Marrë prej famullis së Shkoders	» 299	Nji konopeo për Kishë	« 35
Prej famullis të Mnelës	« 10	Nji mloje lterit	« 5
Prej famullis t' Obotit	« 69	Për rrexë	« 1
Prej famullis të Bushatit	« 50	Stofë për Kishë	« 10
Prej famullis të Sheldis	« 35		Kor. 88
Të himet e vjetës 1928		Dhanë lëmoshë	
(Të tepruem, 927)	« 444	Kishës s'Obotit N ^o 1 tovalje	
	K. 1007	« « « 3 korporala	
		« « « 4 purifikatojë	
Dalun	« 88	Kan teprue tesh lterit	
Teprue	K. 919	Tovalje	N ^o 2
		Korporala	« 19
		Amiti	« 7
		Purifikatojë	« 10

DREJTIMI

Zyra Famullitare e Shkoders

DREJTUER: Ndré Elani

BIBLIOTEKA PUBLIKE
"MARIN BARLETI"
SHKODER (2018)